

MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE
UPRAVA ZA VETERINARSTVO I SIGURNOST HRANE

KLASA: 322-02/18-01/67
URBROJ: 525-10/0246-19-1
Zagreb, 26. veljače 2019. godine

PROGRAM KONTROLE I ISKORJENJIVANJA
BRUCELOZE OVACA I KOZA (*B. melitensis*) U REPUBLICI HRVATSKOJ U
2019. GODINI

Sadržaj

1. UVOD	3
1.1. BRUCELOZA OVACA I KOZA (<i>B. melitensis</i>)	3
2. CILJ PROGRAMA	3
3. PRAVNA OSNOVA ZA PROVOĐENJE PROGRAMA	4
4. KATEGORIJE ŽIVOTINJA I STADA OBUHVAĆENA PROGRAMOM	5
4.1. Testiranje u stadima koja nemaju status	6
4.2. Testiranje u visoko rizičnim područjima	6
4.3. Testiranje u službeno slobodnim stadima u ostatku RH	6
5. TRAJANJE PROGRAMA I VRIJEME UZIMANJA UZORAKA	7
6. UVJETI ZA ODRŽAVANJE STATUSA STADA SLUŽBENO SLOBODNOG OD BRUCELOZE OVACA I KOZA	7
7. PROMET OVACA I KOZA UNUTAR REPUBLIKE HRVATSKE	7
8. NADLEŽNO TIJELO ZA PROVEDBU PROGRAMA	8
9. LABORATORIJ	8
9.1. Laboratoriji uključeni u provedbu programa	8
9.2. Laboratorijska dijagnostika	9
10. UZORKOVANJE I PLAN DOSTAVE UZORAKA	9
10.1. Način uzorkovanja krvi ovaca i koza	9
10.2. Dostava uzoraka	10
10.4. Naručivanje epruveta.....	11
11. SUMNJA I POTVRĐENI SLUČAJ BRUCELOZE	11
12. FINANCIRANJE	11
13. IZVJEŠĆIVANJE	12
14. NADZOR I KONTROLA PROVEDBE PROGRAMA	12

1. UVOD

1.1. BRUCELOZA OVACA I KOZA (*B. melitensis*)

Brucelozu ovaca i koza (*B. melitensis*) uzrokuje bakterija *Brucella melitensis*. Sporadično bolest može uzrokovati i *B. abortus*, ali je prirodna infekcija u ovaca i koza rijetka. Bruceloza ovaca i koza je endemska u mediteranskoj regiji, ali se bolest sporadično javlja i u drugim dijelovima svijeta.

Klinički bolest karakteriziraju slijedeći simptomi:

- **pobačaj**
- zaostajanje posteljice
- orchitis, epididimitis
- rjeđe se javlja artritis

Uzročnik se izlučuje iscjetkom iz spolnih organa (lohije, posteljica i dr.) i mlijekom.

Neke epidemiološke značajke bruceloze ovaca i koza su:

- **bolest se lako širi, posebno u vrijeme janjenja/jarenja, unutar stada i na druga stada,**
- klinički znakovi nisu patognomonični i mogu izostati,
- zaražene ženke neće uvijek pobaciti,
- često se javljaju latentni kliconoše,
- prijenos je horizontalan i vertikaln, izravnim i neizravnim kontaktom.

Uprava za veterinarstvo i sigurnost hrane Ministarstva poljoprivrede je u razdoblju 2012. - 2013. godine započela Program nadziranja bruceloze na mliječnim stadima ovaca i koza. Tim testiranjem je obuhvaćeno oko 12 % ukupne populacije ovaca i koza u RH te su stada ovaca i koza čije mlijeko se stavlja u promet za ljudsku potrošnju ostvarila status *stado službeno slobodno od bruceloze ovaca i koza* što je bio preduvjet za stavljanje proizvoda u promet nakon ulaska RH u Europsku uniju. Od 2014. godine program se provodi na cijeloj populaciji ovaca i koza.

2. CILJ PROGRAMA

Cilj provođenja Programa u 2019. godini:

- provođenje testiranja u svim stadima ovaca i koza u Republici Hrvatskoj kako bi se:
 - a) testirale ovce i koze u stadima koja još nemaju status
 - b) testirale ovce i koze u službeno slobodnim stadima s ciljem održavanja statusa
- dodjela službeno slobodnog statusa svim stadima u RH
- rano otkrivanje bolesti u visoko rizičnim područjima u svrhu sprječavanja daljnjeg širenja

Popis država članica ili regija država članica koje su ostvarile status službeno slobodnih od bruceloze ovaca i koza nalazi se u Odluci Europske Komisije 93/52 o utvrđivanju sukladnosti određenih država članica ili regija zahtjevima u pogledu bruceloze (*B. melitensis*) i o statusu

države članice ili regije službeno slobodne od te bolesti (SL L 13, 21.1.1993.). Ova Odluka se nalazi na slijedećoj poveznici:

[Odluka 93/52](#)

Trenutačno 20 država članica ima status država službeno slobodnih od bruceloze ovaca, dok Francuska, Italija, Španjolska i Portugal imaju status službeno slobodnih od ove bolesti ostvaren za pojedine regije.

3. PRAVNA OSNOVA ZA PROVOĐENJE PROGRAMA

Program kontrole i iskorjenjivanja bruceloze ovaca i koza donesen je na temelju članka 12., stavaka 1. i 4. Zakona o veterinarstvu („Narodne novine“, broj 82/13, 148/13 i 115/18) te se njime provodi Naredba o mjerama zaštite životinja od zaraznih i nametničkih bolesti i njihovom financiranju u 2019. godini („Narodne novine“ broj 5/2019), Dio IV. Članak 11. stavak 6.

- *Zakon o veterinarstvu* („Narodne novine“, broj 82/13, 148/13 i 115/18)
- *Naredba o mjerama zaštite životinja od zaraznih i nametničkih bolesti i njihovom financiranju u 2019. godini* („Narodne novine“, broj 5/19, u daljnjem tekstu Naredba
- *Pravilnik o mjerama za suzbijanje i iskorjenjivanje bruceloze (B. melitensis)* („Narodne novine“, broj 114/14)
- *Pravilnik o veterinarskim uvjetima za stavljanje u promet ovaca i koza* („Narodne novine“, broj 51/09 i 44/13), u daljnjem tekstu Pravilnik 51/19
- *Pravilnik o načinu praćenja, prijavi i izvješćivanju o pojavi bolesti životinja* („Narodne novine“, broj 135/14)

Osim navedenih propisa, u izradi Programa su uvažene preporuke Radne skupine Europske komisije za iskorjenjivanje bolesti životinja – podskupine za brucelozu, koja je tijekom lipnja 2015. godine boravila u RH te izdala dokument s preporukama koji se nalazi na slijedećoj poveznici:

https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/animals/docs/diseases_erad_bb_summary_croatia-split_20150617.pdf

Također je korišten i dokument „*Working Document on Eradication of Bovine, Sheep and Goats Brucellosis in the EU accepted by the “Bovine” and “Sheep and Goats” Brucellosis subgroups of the Task Force on monitoring animal disease eradication, 2009*“ koji se nalazi na slijedećoj poveznici:

https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/animals/docs/diseases_erad_bovine_sheep_goats_brucellosis_en.pdf

Primjenjuju se i preporuke Europske komisije postavljeni tijekom evaluacije programa, s obzirom da je isti sufinanciran od strane EU, koje se odnose na pojačane mjere u rizičnim područjima te u preostalim stadima koja nisu dostatno testirana, odnosno, nemaju službeno slobodan status.

Pravna osnova za pojedine mjere programa

Provedba naređenih mjera u svrhu ostvarivanja i održavanja statusa stada (regije, države) službeno slobodnog u odnosu na brucelozu ovaca i koza provodi se sukladno odredbama Dodatka A. Direktive 91/68/EEC, koja je u naše zakonodavstvo preuzeta *Pravilnikom o veterinarsko – zdravstvenim uvjetima za stavljanje u promet ovaca i koza* („Narodne novine“, broj 51/09 i 44/13). Pravila o načinu dodjele i održavanju statusa, kao i o privremenom oduzimanju ili ukidanju jednom stečenog statusa, detaljno su propisana **Poglavljem I. Dodatka A.** predmetnog Pravilnika.

Pravila o stavljanju u promet živih ovaca i koza na zajedničko EU tržište propisana su *Pravilnikom o veterinarsko – zdravstvenim uvjetima za stavljanje u promet ovaca i koza*, te je njihovo strogo poštivanje temelj slobodne trgovine životinjama unutar EU, za što je **odgovorna ovlaštena osoba** (ovlašteni veterinar kontrolnog tijela ili veterinarski inspektor) koja izdaje potrebne certifikate putem TRACES sustava.

Pravila za izvoz živih ovaca i koza u treće zemlje određena su isključivo zahtjevima propisanim od strane svake pojedine zemlje uvoznice. Za istinitost podataka upisanih u certifikate za izvoz živih ovaca i koza u treće zemlje odgovorna je ovlaštena osoba (ovlašteni veterinar kontrolnog tijela ili veterinarski inspektor) koja je ovjerila izvozni certifikat.

Testiranje ovaca i koza u stadima koja nemaju status

Dodatak A, Poglavlje 1, Odjeljak 1, točke A Pravilnika o veterinarsko zdravstvenim uvjetima za stavljanje u promet ovaca i koza („Narodne novine“, br. 51/09 i 44/13).

Testiranje ovaca i koza u službeno slobodnim stadima

Dodatak A, Poglavlje 1, točka B Pravilnika o veterinarsko zdravstvenim uvjetima za stavljanje u promet ovaca i koza („Narodne novine“, br. 51/09 i 44/13).

Preporuke Europske komisije tijekom postupka evaluacije sufinanciranog programa.

Sumnja na brucelozu ovaca i koza te potvrđen slučaj

Sumnja i potvrđeni slučaj bruceloze ovaca i koza, kao i mjere koje se provode opisane su *Pravilnikom o mjerama za suzbijanje i iskorjenjivanje bruceloze (B. melitensis)* („Narodne novine“, broj 114/14) te *Pravilnikom o veterinarsko zdravstvenim uvjetima za stavljanje u promet ovaca i koza* („Narodne novine“, br. 51/09 i 44/13).

Preporuke Eurospke komisije tijekom postupka evaluacije sufinanciranog programa te preporuke Radne skupine Europske komisije za iskorjenjivanje bolesti životinja – podskupine za brucelozu, koja je tijekom lipnja 2015. godine boravila u RH.

4. KATEGORIJE ŽIVOTINJA I STADA OBUHVAĆENA PROGRAMOM

Sudjelovanje u Programu iskorjenjivanja i nadziranja bruceloze ovaca i koza je zakonska obveza svih posjednika ovaca i koza u Republici Hrvatskoj. Testiranje se provodi s obzirom na vrstu stada, kako je navedeno u točkama 4.1. - 4.3. i to na svim ovcama i kozama starijima od šest mjeseci u stadima koja nemaju status i u svim stadima u visoko rizičnim područjima bez obzira na status, te na reprezentativnom broju ovaca i koza u stadima koja imaju status.

4.1. Testiranje u stadima koja nemaju status

U svim stadima koja još uvijek nemaju uvjete za dodjelu statusa službeno slobodnog stada, potrebno je bez odlaganja, a najkasnije do 31. ožujka 2019. godine provesti pretraživanje na brucelozu. Iznimno, ukoliko se ne može zadovoljiti propisani najmanji razmak od prethodnog testiranja (šest mjeseci) koje je provedeno tijekom 2018. godine, testiranje se može provesti nakon 31. ožujka 2019. godine. Testiraju se sve ovce i koze u stadu starije od šest mjeseci u trenutku pretraživanja.

Uvjeti potrebni za dodjelu statusa stada službeno slobodnog od bruceloze propisani su u Poglavlju I. Dodatku A. *Pravilnika o veterinarsko - zdravstvenim uvjetima za stavljanje u promet ovaca i koza*. U odnosu na laboratorijsko pretraživanje, razmak između pretraživanja mora iznositi najmanje šest mjeseci.

Kada se zadovolje uvjeti iz Dodatka A, Poglavlja 1, Odjeljka 1, točke A Pravilnika o veterinarsko zdravstvenim uvjetima za stavljanje u promet ovaca i koza („Narodne novine“, br. 51/09 i 44/13) potrebno je odmah i bez odlaganja, dodijeliti status.

Stado ovaca/koza može se formirati isključivo od ovaca/koza iz službeno slobodnog stada, a novoformiranom stadu, osim ukoliko se nalazi na području općina navedenih u Naredbi, članak 11, stavak 3., je potrebno bez odlaganja dodijeliti službeno slobodan status. Obavezno je pretraživanje novoformiranog stada s ciljem održavanja statusa jedan puta tijekom 2019. godine. Novoformirana stada na području općina iz članka 11., stavka 3. Naredbe moraju se pretražiti dvokratno, s razmakom od najmanje 6 mjeseci, na način kako je navedeno u Dodatku A, Poglavlju 1, Odjeljku 1, točke A Pravilnika o veterinarsko zdravstvenim uvjetima za stavljanje u promet ovaca i koza („Narodne novine“, br. 51/09 i 44/13).

Napomena: Stado ovaca i koza pretraženo na *B. melitensis* dva puta s negativnim rezultatom, u razmaku od najmanje šest mjeseci te više od 12 mjeseci, također zadovoljava uvjete za dodjelu službeno slobodnog statusa, pod uvjetom da je u prethodnim godinama, predmetno stado bilo testirano najmanje jednom godišnje s negativnim rezultatima kroz dvije uzastopne godine te da nema drugih zapreka za dodjelu statusa (nesukladnosti u označavanju/registraciji/prometu).

4.2. Testiranje u visoko rizičnim područjima

Testiranje u visokorizičnim područjima provodi se na način kako je navedeno u Naredbi za 2019. godinu, dio IV, stavak 11.

Također, tijekom provedbe programa u navedenim općinama, svaku nesukladnost u označavanju i registraciji ovaca i/ili koza u stadu te u prometu životinja iz/u stado, potrebno je bez odlaganja prijaviti nadležnom veterinarskom inspektoru te na e-mail adresu: veterinarstvo@mps.hr dostaviti sljedeće podatke:

JIBG gospodarstva, broj i kategorije ovaca/koza na gospodarstvu (m/ž/janjad/jarad), IKG, županiju, mjesto i općinu te razlog prijave.

4.3. Testiranje u službeno slobodnim stadima u ostatku RH

Na svim ostalim gospodarstvima u RH, u stadima koja imaju status službeno slobodnog od bruceloze ovaca i koza, status se održava **testiranjem reprezentativnog broja ovaca i koza starijih od šest mjeseci**. Reprezentativan uzorak određen je Pravilnikom o veterinarsko

zdravstvenim uvjetima za stavljanje u promet ovaca i koza („Narodne novine“ broj 51/09 i 44/13) – **Dodatak A, Poglavlje 1, Odjeljak I, dio B.**

Reprezentativan broj ovaca i koza starijih od šest mjeseci u službeno slobodnom stadu predstavlja:

1. sve nekastrirane mužjake starije od šest mjeseci,
2. sve životinje koje su dovedene (kupljene, potječu s drugog gospodarstva) na gospodarstvo od posljednjeg testiranja, i
3. 25 % ženki u dobi za razmnožavanje (spolno zrele) ili koje su u laktaciji (ali najmanje 50 ženki po gospodarstvu, a na gospodarstvima na kojima je manje od 50 takvih ženki, moraju se testirati sve ženke u dobi za razmnožavanje).

5. TRAJANJE PROGRAMA I VRIJEME UZIMANJA UZORAKA

Program u svrhu ostvarivanja uvjeta za dodjelu i održavanje statusa stada provodi se do 20. prosinca 2019. godine. Stada bez statusa potrebno je pretražiti najkasnije do 31. ožujka 2019. godine. Iznimno, ukoliko se ne može zadovoljiti propisani najmanji razmak od prethodnog testiranja (šest mjeseci) koje je provedeno tijekom 2018. godine, testiranje se može provesti nakon 31. ožujka 2019. godine.

Uzorke krvi je potrebno dostaviti u područne Zavode Hrvatskog veterinarskog instituta, sukladno rasporedu dostave po pojedinim županijama iz *Tablice 4* točke 10.3. ovoga Programa.

Razmak između testiranja potreban za ostvarivanje statusa stada službeno slobodnog od bruceloze ovaca i koza **mora iznositi najmanje šest mjeseci**, sukladno Dodatku A, Poglavlje I, točka A 1. c) *Pravilnika o veterinarskim uvjetima za stavljanje u promet ovaca i koza*.

Sve ostale mjere predviđene godišnjom *Naredbom* – dodjeljivanje statusa stada te kontrola i nadzor pobačaja ovaca i koza, provode se kontinuirano tijekom čitave godine.

6. UVJETI ZA ODRŽAVANJE STATUSA STADA SLUŽBENO SLOBODNOG OD BRUCELOZE OVACA I KOZA

Uvjeti potrebni za održavanje statusa stada službeno slobodnog od bruceloze ovaca i koza propisani su u **Poglavlju I. Dodatku B i D. Pravilnika o veterinarsko - zdravstvenim uvjetima za stavljanje u promet ovaca i koza**.

Uvjeti se odnose na poštivanje odredbi vezanih na propisno uvođenje životinja u stado (isključivo iz službeno slobodnih stada), testiranje reprezentativnog uzorka ovaca i koza, ovisno o veličini stada, pravovremenu prijavu eventualnih kliničkih znakova bolesti.

7. PROMET OVACA I KOZA UNUTAR REPUBLIKE HRVATSKE

7.1. U stada službeno slobodna od bruceloze ovaca i koza dozvoljeno je uvesti isključivo životinje koja potječu iz stada, regije ili države službeno slobodne od bruceloze ovaca i koza.

7.2. Za premještanje ovaca i koza između dva službeno slobodna stada nije potrebno prethodno pretraživanje na brucelozu ovaca i koza.

7.3. Premještanje ovaca i/ili koza iz stada koje nema status na brucelozu ovaca i koza nije dozvoljeno. U iznimnim okolnostima (izuzetne okolnosti posjednika životinja zbog kojih je potrebno premještanje životinja iz stada bez odlaganja) nadležni veterinarski inspektor može odobriti premještanje izravno na klanje ili na drugo gospodarstvo, ukoliko na njemu nema ovaca i/ili koza.

7.4. Formiranje novog stada ovaca i koza dozvoljeno je isključivo iz stada koja su službeno slobodna, osim u iznimnim okolnostima kako je navedeno pod 7.3.

7.5. Pretraživanje na brucelozu ovaca i koza podrijetlom iz službeno slobodnih stada prije upućivanja na sajam nije potrebno.

7.6. Premještanje ovaca i/ili koza iz stada sa ukinutim ili privremeno oduzetim statusom pod nadzorom je nadležnog veterinarskog inspektora i regulirano je odredbama Pravilnika o mjerama za suzbijanje i iskorjenjivanje bruceloze te Pravilnikom o veterinarskim uvjetima za stavljanje u promet ovaca i koza. U slučajevima koji nisu vezani na sumnju ili potvrdu bruceloze (poput nesukladnosti u registraciji i označavanju, izostanku testiranja sa svrhom održavanja statusa) – mjere su proporcionalne nesukladnostima i epidemiološkoj situaciji, a određuje ih nadležni veterinarskog inspektora.

Primjer: nadležni VI je privremeno oduzeo status stada zbog propuštenog godišnjeg testiranja za održavanje statusa. Nadležni veterinarski inspektor određuje rok u kojem se testiranje mora provesti, uzimajući u obzir eventualne poteškoće u provedbi mjera, epidemiološku situaciju, nesukladnosti u prometu, označavanju i registraciji.

Također, na temelju prethodno navedenih okolnosti, nadležni VI određuje da li je dozvoljen promet iz/u stado dok se ponovno ne ostvare uvjeti za vraćanje statusa službeno slobodnog stada. U slučaju dozvoljavanja prometa može se dozvoliti isključivo upućivanje ovaca i/ili koza izravno na klanje te dolasci ovaca i/ili koza iz službeno slobodnih stada.

8. NADLEŽNO TIJELO ZA PROVEDBU PROGRAMA

Nadležno tijelo za provedbu programa kontrole i iskorjenjivanja bruceloze ovaca i koza u Republici Hrvatskoj u 2019. godini je Uprava za veterinarstvo i sigurnost hrane Ministarstva poljoprivrede. Ovlaštene veterinarske organizacije, u području svojih nadležnosti, dužne su provesti uzorkovanje krvi ovaca i koza u vrijeme i na način propisan ovim programom te dodjeljivati statuse stadima koja zadovoljavaju uvijete.

9. LABORATORIJ

9.1. Laboratoriji uključeni u provedbu programa

Nacionalni referentni laboratorij

Hrvatski veterinarski institut - Zagreb

Laboratorij za bakterijske zoonoze i molekularnu dijagnostiku bakterijskih zoonoza

Odjel za bakteriologiju i parazitologiju

Savska cesta 143, pp 183, 10 000 Zagreb

Veterinarski zavod Split
Laboratorij za dijagnostiku
Poljička cesta 33, 21 000 Split

Veterinarski zavod Rijeka
Laboratorij za dijagnostiku
Podmurvice 29, 51 000 Rijeka

Veterinarski zavod Križevci
Laboratorij za dijagnostiku
Zakmardijeva 10, 48 260 Križevci

Veterinarski zavod Vinkovci
Laboratorij za dijagnostiku
Josipa Kozarca 24, 32 100 Vinkovci

9.2. Laboratorijska dijagnostika

Dijagnostička serološka pretraga za pretraživanje individualnih uzoraka krvi je *Rose Bengal Test* (RBT). U slučaju pozitivnog nalaza RBT, isti uzorak krvi dostavlja se u Nacionalni referentni laboratorij, u kojem se pretražuje:

- RBT-om (osim u slučaju kad je prva pretraga RBT-om već provedena u Nacionalnom referentnom laboratoriju),
- Reakcijom vezanja komplementa (RVK),

U slučaju kada se u više od 5% životinja na nekom gospodarstvu utvrdi pozitivan rezultat RBT-a, u ponovljenom pretraživanju RVK metodom se pretražuju svi uzorci s tog gospodarstva. Također, u slučaju potvrde bruceloze ovaca i koza u stadu (izolacija *B.melitensis*) daljnja testiranja stada prije ostvarenja uvjeta za dodjelu statusa stada službeno slobodnog od bruceloze ovaca i koza provode se paralelno – istovremeno RBT i RVK.

10. UZORKOVANJE I PLAN DOSTAVE UZORAKA

10.1. Način uzorkovanja krvi ovaca i koza

Prije samog uzorkovanja na gospodarstvu, potrebno je ispisati pripadajući obrazac za uzorkovanje radi pretrage uzoraka krvi na brucelozu, iz aplikacije JRDŽ (*OvKo.Bmel obrazac*), na kojem će biti upisane sve ovce i koze na gospodarstvu starije od 6 mjeseci. Epruvete s uzorcima označavaju se brojevima uzoraka dobivenim na ispisanom obrascu. Po povratku s gospodarstva, sve uzete uzorke potrebno je upisati u aplikaciju, te označiti pretrage na koje se uzorci dostavljaju. **U slučaju mješovitih gospodarstava (na kojima se nalaze i ovce i koze) nužno je ispisati iz sustava odvojene obrasce, za svaku vrstu zasebno!** Nije moguće upisati podatke za uzorke različitih vrsta na istom obrascu.

Prilikom uzorkovanja, od svake životinje potrebno je uzeti **8 - 9 ml krvi** (otprilike dva prsta do vrha epruvete). Krv se vadi isključivo sterilnim injekcionim iglama, šireg promjera, u cilju prevencije eritrolize. Uzorke krvi potrebno je pohraniti na temperaturu hladnjaka (4 - 8°C), ne smrzavati ili pregrijavati.

10.2. Dostava uzoraka

Uzorci krvi šalju se na pretragu uz prateći *OvKo.Bmel* obrazac, ispisan nakon unosa uzoraka u aplikaciju, u službene laboratorije HVI, **u roku od 24 do najviše 36 sati, kako bi se izbjegla pojava hemolize. Svaki hemolitični uzorak biti će odbijen od strane laboratorija kao nepodesan za pretragu, a ovlaštena veterinarska organizacija je u takvim slučajevima dužna ponoviti uzorkovanje i dostavu uzoraka o vlastitom trošku.**

Svaka epruveta mora biti označena brojem identičnim broju koji je uz predmetnu životinju ispisan na dostavljenom *OvKo.Bmel* obrascu, na način da se osigura sljedivost svakog uzorka. Ukoliko se u istom paketu dostavljaju uzorci krvi s više različitih gospodarstva (JIBG-a) **uzorci s različitih gospodarstava moraju biti jasno fizički razdvojeni.** Ukoliko uzorci s različitih gospodarstava nisu jasno fizički razdvojeni laboratoriji Hrvatskog veterinarskog instituta iste neće zaprimiti.

Slika 2.: Pravilan način pakiranja u slučaju dostave uzoraka s više JIBG-a

10.3. Plan dostave uzoraka po županijama/laboratorijima

Uzorci se u pojedine Zavode dostavljaju prema regionalnoj podjeli (po županijama), a dostava uzorka sukladno navedenoj podjeli je **OBAVEZNA**.

Raspored dostave uzoraka prema pojedinim županijama tijekom provedbe programa pregledno je prikazan u Tablici 4.

Tablica 4. Raspored dostave uzoraka u pojedine Zavode HVI

Dostava uzoraka krvi u pojedine HVI Zavode – podjela po županijama	
HVI – Zagreb	Zagrebačka, Sisačko-moslavačka, Karlovačka, Grad Zagreb, Krapinsko-zagorska, Varaždinska
HVI - Križevci	Bjelovarsko-bilogorska, Koprivničko-križevačka, Međimurska
HVI – Vinkovci	Osječko-baranjska, Vukovarsko-srijemska, Požeško-slavonska, Brodsko-posavska, Virovitičko-podravska
HVI – Rijeka	Primorsko-goranska, Ličko-senjska, Istarska
HVI – Split	Splitsko-dalmatinska, Šibensko-kninska, Dubrovačko-neretvanska, Zadarska

Uz dostavu uzoraka obuhvaćenih ovim programom **nije potreban prateći LABNAR obrazac** – svi potrebni podaci sadržani su u obrascu *OvKo.Bmel* ispisanom iz *B. melitensis* aplikacije, koji je ujedno i preduvjet za mogućnost naplate izvršenog uzorkovanja od Uprave za veterinarstvo i sigurnost hrane.

10.4. Naručivanje epruveta

Ovlaštene veterinarske organizacije mogu naručiti epruvete na telefon 01/6123-615 ili osobno u Laboratoriju za hranjive podloge i sterilizaciju HVI Zagreb. Preporuča se naručivanje epruveta koje zadovoljavaju potrebe uzorkovanja za narednih mjesec dana (ne odjednom za cijelu akciju uzorkovanja) kako bi se osiguralo da kapaciteti laboratorija udovolje svim zahtjevima. Za potrebe programa osigurana je dostatna količina epruveta, te nema potrebe za gomilanjem zaliha.

11. SUMNJA I POTVRĐENI SLUČAJ BRUCELOZE

Sumnja i potvrđeni slučaj bruceloze ovaca i koza, kao i mjere koje se provode opisane su *Pravilnikom o mjerama za suzbijanje i iskorjenjivanje bruceloze (B. melitensis)* („Narodne novine“, broj 114/14). U slučaju sumnje na brucelozu ovaca i koza (pozitivan rezultat metode RVK) daljnja bakteriološka pretraga s ciljem potvrđivanja prisutnosti uzročnika *B. melitensis* obavlja se u Laboratoriju za bakterijske zoonoze i molekularnu dijagnostiku bakterijskih zoonoza Hrvatskog veterinarskog instituta u Zagrebu.

Iz tog razloga je prije usmrćivanja sumnjivih životinja, potrebno kontaktirati Hrvatski veterinarski institut - Laboratorij za bakterijske zoonoze i molekularnu dijagnostiku bakterijskih zoonoza kako bi se organiziralo preuzimanje lešine u svrhu uzimanja uzoraka za daljnju bakteriološku pretragu, na broj telefona 01/6123 672.

U stadima u kojima se bakteriološki potvrdi bruceloza ovaca i koza (izolacija *B. melitensis*), a ne provede se usmrćivanje svih ovaca i/ili koza u stadu, daljnja testiranja u stadu sve dok se ne zadovolje uvjeti za dodjelu ili vraćanje statusa stada službeno slobodnog od bruceloze ovaca i koza, provode se Rose Bengal testom i RVK paralelno.

Prilikom sumnje i potvrđenog slučaja bruceloze ovaca i koza, veterinarski inspektor je dužan provesti epidemiološko istraživanje prema epidemiološkom upitniku koji se nalazi na slijedećoj poveznici:

<http://www.veterinarstvo.hr/default.aspx?id=1192>

12. FINANCIRANJE

Uzorkovanje krvi ovaca i koza u svrhu ostvarivanja uvjeta za dodjelu i održavanje statusa u odnosu na brucelozu ovaca i koza, kao i dostava uzoraka i dijagnostičke pretrage propisane ovim programom financiraju se iz državnog proračuna, sukladno važećem *Cjeniku propisanih veterinarskih usluga koje se podmiruju iz sredstava državnog proračuna Republike Hrvatske.*

13. IZVJEŠĆIVANJE

Ovlaštena veterinarska organizacija dužna je izvijestiti Upravu za veterinarstvo i sigurnost hrane o svakom posjedniku koji odbija provesti mjere propisane ovim Programom, na način da ovlašteni veterinar podatke o odbijanju provedbe naređenih mjera od strane posjednika unese u aplikaciju *B. melitensis*, na predviđeno mjesto (prilikom unosa podataka po povratku s farme), zatim o svakoj nesukladnosti na gospodarstvu, a koja se odnosi na broj ovaca/koza u odnosu na broj životinja u Jedinstvenom registru ovaca i koza (JROK) nadležnog veterinarskog inspektora te posjednika životinja o svakom pozitivnom nalazu

Laboratoriji uključeni u ovaj Program dužni su izvijestiti Upravu za veterinarstvo i sigurnost hrane (*Sektor za zaštitu zdravlja životinja* i *Sektor veterinarske inspekcije - mjesno nadležnu Ispostavu Veterinarskog Ureda*) o svakom odbijenom uzroku, tj. uzorku koji je dostavljen bez propisanog obrasca, hemolitičnom uzorku, uzorku s nedostatnom količinom krvi ili skupini uzoraka koja sadrži krvi s više gospodarstava koje nisu razvrstane ili im nije moguće utvrditi sljedivost.

Upravu za veterinarstvo i sigurnost hrane o provedenom pretraživanju na brucelozu ovaca i koza, sa svim relevantnim podacima u xml. obliku, a za potrebe izrade završnog financijskog izvješća za Europsku komisiju, izvješćivanje Europske agencije za sigurnost hrane i druge potrebe izvješćivanja odnosno analize provedbe programa.

14. NADZOR I KONTROLA PROVEDBE PROGRAMA

Nadzor i kontrolu provedbe programa provode nadležni veterinarski inspektori *Sektora veterinarske inspekcije Uprave za veterinarstvo i sigurnost hrane* Ministarstva poljoprivrede.